

Pensjonist-nytt

NR. 4 - DESEMBER 2000 – ÅRG. 20

Utgitt av pensjonister ved Frogn Eldresenter

Forsidebildet gjengir en vinterstemning i Badeparken med Biologen som hovedmotiv. Det er fotograf Jac. Brun som har tatt bildet. Det spesielle huset med det karakteristiske tårnet er et av de mest avbildede vi har i Drøbak. Det er festet på film fra alle mulige vinkler: Fra fjorden, fra Brunskauen, fra Bjergene i øst og fra Båthavna. Det offisielle navn er Universitetets biologiske stasjon. Studenter med marinbiologisk studium forsker herfra livet i Drøbaksundet.

Dugnad pensjonister imellom

De fleste av oss synes nok at vi gjorde unna det meste av 2000-årsfeiringen inngangen til tusenårsskiftet. Men det står en særdeles viktig begivenhet igjen. Det er den første julen i år 2000. Den nærmer vi oss. Vi minnes en av hovedappellene for tusenårsjubileet: Ingen skal være alene julaften!. Det må vi forsøke å holde! Og vi skal også tenke over appellen fra FN's eldreår – dette året som ebbet ut i julen i fjor: «Et samfunn for alle eldre» som i praksis skulle bety kontakt mellom gammel og ung, barn og oss pensjonister, mellom begge kjønn og alle hudfarger, gjensidig kontakt og hjelpsomhet. Kanskje vi skal tenke godt over det også denne julen da mange ledd ofte er samlet: mor og far, bestemor og bestefar, barnebarn, onkler og tanter, fettere og kusiner.

Midt oppe i denne tankerekken husker vi alarmerende undersøkelser gjennom hele dette året: Dugnadsånden er sterkt dalende over hele landet, og sandelig kan vi lese i lokalavisen at det også gjelder Frogn. Den gjensidige hjelpsomheten går nedover, selv en god del av yngre foreldre gidder ikke stille opp for å lede aktiviteter for egne og andre barn i lokalsamfunnet.

I dette nummeret av Pensjonist-nytt har vi et lysende eksempel på at dugnad fremdeles lever blant oss eldre i Drøbak og Frogn. Hele Pensjonist-nytt blir til ved dugnad av meget godt voksne folk! Men noe mangler: Organisert gjensidig dugnad og frivillig hjelp blant eldre!

Selv om oljepengene strømmer på oss, viser prognoser at det går mot dårligere betingelser for eldreomsorg. Blant annet vil det bli mangel på arbeidskraft i omsorgen.

Så er det heldigvis eldre som tenker som så: Da får vi eldre organisere oss til å hjelpe hverandre.

Mange steder er slik virksomhet i gang allerede. Selv i Oslo der det påstås at alt blir kaldere, eldre sitter alene, ja, dør alene, folk bryr seg ikke om hverandre, man forsvinner i vrirten, selv der er det bygget opp store apparater i gjensidig hjelp. Pensjonerte advokater gir juridisk hjelp til eldre, pensjonerte folk fra skattevesenet gir hjelp til selvangivelsene, gamle journalister skriver meldingsblad og rundskriv så andre eldre forstår det, skrøpelige eldre får følge til å handle, komme seg til lege, til tog og trikk, pensjonerte håndverkere hjelper til med mindre reparasjoner, hjemmehjelp gis, for ikke å snakke om hjemmebesøk til en prat. Pensjonerte politikere ordner med besøk på Storting og Rådhus. Bare fantasien setter grenser...

REDAKSJONEN

Lilly og Willy Færgestad	64 93 04 81	Sverre H. Christophersen	
Rolf Dimar	64 93 02 39	Karl Garder	64 93 90 35
Reidun Iversen	64 93 32 78	Arne Nesje	64 93 07 13
Bernhard Magnussen	64 93 04 89		

RUNDTUR med Pensjonist-nytt

Det er en herlig gjeng med eldre mennesker – pensjonister de aller fleste av dem. Fire ganger i året møtes de i Eldresenteret i Drøbak. De arbeider hardt. De er frivillige, og det er de som sørger for at Pensjonist-nytt kommer ut. De skriver navn og klistrer på ferdige navneetiketter, sjekker lister over mottakere i kommunen, og så drar gjengen ut i vinteren og plasserer bladet i postkassene, i kulde og varme, i mørke og lys, i sol, slaps og regn. Pensjonist-nytt skal frem, okke som! Så uten dem hadde du ikke holdt dette nummeret av vårt kjære blad for pensjonister i Drøbak og Frogn i dine hender.

Men det er altså sluttfasen før du henter bladet i kassen din. Før det har det foregått en god del – stoff er hentet inn, annonser skaffet, bladet er tegnet ut, det er elektronisk «satt» i Drøbak, trykket i Drøbak, regninger er betalt og distribusjon planlagt – alt altså som et profesjonelt blad – men utrolig billig lagd på grunn av noen dusin hverdagshefter.

Som mange moderne blad er sjefen både redaktør og økonom. Han heter Bernhard Magnussen, er 83 år, lokalhistoriker og kjent som «Drøbak personlig». Han har en redaksjonskomité med seg, og den har en riktig geografisk fordeling. Sjefen er Bernhard fra brygga «sørpå», Willy og Lilly fra Ringedammen «nordpå», Reidun Iversen fra Vindfangerbukta og Karl fra bygda i Frogn. Sannelig finner vi en representant for «utenfor»

Mesteparten av opplaget av Pensjonist-nytt blir bragt ut til pensjonistenes postkasse. Noe sendes i posten. Her har vi senior blant oss iferd med å droppe et eksemplar i postkassen.

Drøbak-Frogn, Arne fra Vestlandet. Og kom ikke der – bladet har korrespondent på Sri Lanka, profesjonelle Sverre med bakgrunn i NRK.

Redaktøren har redaksjonslokalet hjemme. Her skriver han opp emner han ønsker stoff om, og tar imot ideer.

Forts. neste side

Nytt nummer av Pensjonist-nytt er kommet fra trykkeriet, og redaksjonskomiteen og ivrige medhjelpere adresserer og gjør klart for distribusjon. Dette er en gledens dag for oss som jobber med bladet.

Som de fleste redaktører skriver han veldig mye selv. Han har også et par profesjonelle skribenter med erfaring fra aviser, ukeblad og skrifter både fra Norge og utlandet, men ellers er det å jakte på folk til å skrive. Det er ikke lett, stoffet kommer ikke akkurat flyvende av seg selv, så du som leser dette – kast deg over pennen, skrivemaskinen eller data-maskinen, oppfordrer redaktøren.

Lilly og Willy står for annonse-innsamling, inkasso og fører regnskapet. Mange lesere bidrar frivillig med penger. Det har du også «lov» til. Uten disse bidragene og de fra kommunen, kunne ikke bladet kommet ut – i hvert fall ikke i den kvalitet det har i dag.

Så gjør redaktøren entré igjen og syr sammen stoffet, bilder og annonser og legger turen til Trine i Fyrveien som med sitt moderne elektroniske apparat sørger for at bladet ser ut som det gjør. Så skal redaktøren lese korrektur. Og vips – der står trykkeriet hos O.B. Hansen klar til å »kjøre pressen».

Og vi er tilbake på Eldresenteret. Der står «gjengen» klar – Per og Pål og Espen Askeladd.

Nå vet du litt om hvordan Pensjonist-nytt blir til og hvordan det har havnet hos deg!

Så Takk for rundturen og God lesing. God Jul også forresten!

Rolfot

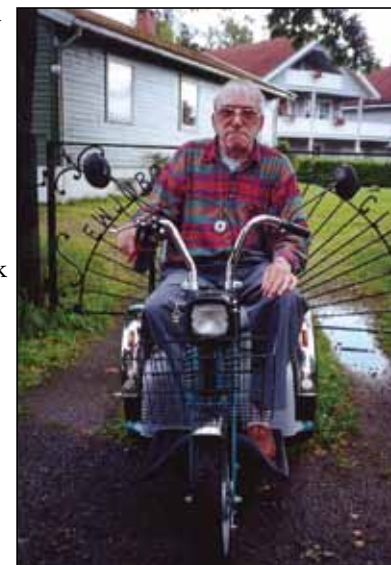
Lær å leve livet når det skranter

Det er så hyggelig å møte ham. Han er glad i Drøbak, glad for at han har vokst opp her, glad for hjemmet sitt i Vardeveien, glad for at han har Eldresenteret, glad for all hjelp han får av kommunen, glad for å ha gode naboer, glad for at han kan sitte og føre det lille elektriske kjøretøyet sitt som legen hans dokumenterte at han trengte fra Hjelpesentralen.

Det er utrolig at han kan finne frem til å tenke positivt, for listen som kunne ført til det motsatte er lang. Sykdom stjal to hustruer han elsket, et langt liv som fyrbøter på lokomotiv og smed i Drøbak i røyk og ild har bokstavelig talt tatt pusten hans, lungene greide ikke forurensingen. Hjertet slo seg vrangt, og så greide heller ikke ryggen mer i år, den brøt sammen og borte ble bilen som bragte ham ned til Eldresenteret hver dag og som han med noen anstrengelse kjørte til sine to døtre på Flisa og i Bergen. Så ble det til slutt en elektrisk åpen firehjuler med et lite lasteplan. «Er den ikke fin», smiler han, «det går til og med an å få piggdekk på den til vinteren, så jeg kan komme meg opp bakkene».

Det er godt å bo i Drøbak når tilbakeslagene først er der for alvor, sier

77 år gamle Odd Pedersen. Det er nok de som kanskje ikke alltid mener det. Men jeg selv er blitt fulgt meget godt opp av legen min som bidro til å skaffe meg «kjøretøyet» mitt. Jeg har fått fin behandling på sykehus, særlig da hjertet mitt sviktet, jeg er blitt hentet liggende på gulvet, jeg har trygghetsalarm, jeg har hjemmehjelp – selv om man selvsagt kunne ønsket å ha det oftere, men jeg får mat og hjelp til bad. Og

Odd Pedersen (77) foran huset i Vardeveien med det nye kjøretøyet sitt. Veldig fint, sier Odd, men på den nye broleggingen i Drøbak får jeg filleristet meg!

så har jeg det kjære Eldresenteret med mat og hygge og elskelige mennesker.

Selv om barna mine bor langt borte, har jeg god kontakt med dem, med barn, svigerbarn, barnebarn og sannelig har jeg også blitt oldefar, sier Odd.

Men dagene kan bli lange når man sitter der bundet til stolen, da er det godt å ha TV. Fullt så hyggelig er det ikke at noen foreldre ikke kan passe bedre på ungene sine. Det er nok øyensynlig «morsomt» å kaste snøball, kastanjer og til og med egg på den store ruten i stuen fra buskene

ved veien når man vet at innenfor sitter det en som ikke kan løpe etter dem. Ruten er nå punktert så det dugger mellom flatene. Innbrudd har jeg også hatt mens jeg var ute. Men det er jo ting som så mange andre har det leit med, sier Odd.

Fortsettelse side 20

Pensjonist-nytt som historieblad

Bengt Lagerqvist og May Lis Bruu foran Løkta-huset.

Når man skaffer seg en gammel bolig i et gammelt kulturmiljø, vil man gjerne vite noe om huset og omgivelsene. Derfor søkte min kone og jeg høyt og lavt etter opplysninger om huset vi kjøpte i Løktabakken for et par år siden, og vi ville så gjerne vite hvordan det så ut her da huset en gang ble satt opp. Vi undersøkte i offentlige kanaler og spurte alt fra naboer til "Gamle Drøbak", men ingen kunne gi noe fyldig svar. Men da hadde vi ikke regnet med Pensjonist-nytt, for der fant vi alt vi hadde lett etter, og mer enn det. Vi fikk en skikkelig lekse om huset, omgivelsene fra langt tilbake, ja, til og med hvorfor det heter Løkta. Flere sider i flere numre har gitt oss et vell

av kunnskaper, og bilder har vi fått direkte og indirekte. Det har gitt oss veldig flott inspirasjon i det restaureringsarbeidet vi er i gang med. Det skal ikke stå på oss å gi dette huset og uthusene en fin grense mot den nye utbyggingen på Flatåsen!

Bengt Lagerqvist (53) og hans kone May Lis Bruu (52) bodde på Ås, men kjøpte sommerbolig i Drøbak. Det førte til kjærlighet til Badebyen vår og søk etter permanent hus i kommunen. Så ble det Chalmers vei 2 på toppen av Løktabakken noen få meter fra der den ved- og kullfyrte lykten stod på 1800-tallet for å vise seilskipene vei inn det trange sundet. Og Chalmer var

engelskmannen som bygget veien gjennom Brunskogen.

Det ble en opplevelse å lese om hvordan Løkta-huset vårt ble til og om de menneskene som levde her fra 1800-tallet og frem til 1930-årene, sier de to. Det er rart at vi bor på et sted der en sjømannsenke greide å brødfø seg selv og flere barn, mye med bær de greide å plukke i Brunskogen og områdene mot Sogsti, hvordan de kunne koke og varme huset med kvist de fant i skogen og rekved fra sjøen, og med hardt arbeid i tjeneste hos andre. Snakk om et utrolig hardt arbeid! Og her leide de ut huset og bodde selv i uthuset, mens barna rodde badegjester, så de kunne nyte fjorden. Og barna i den fattige familien bar bøtter med sjøvann opp fra stranden til badebaljer i Løkta så de sarte ungene fra Oslo kunne få saltvann på kroppen. Her strevde de livet av seg, og nå sitter vi her med deilig automatisk varme, radio, fjernsyn, fryser og kjøleskap og bil utenfor, og likevel er det noen som klager.

Foruten de nedskrevne beretningene omkring forrige århundreskifte fra Karl Anton Martinsen som ble kalt «Karl Løkta», har vi gjennom Pensjonist-nytt fått kontakt med mennesker som bodde i Løkta-huset vårt i 1920-årene, og de kunne med stor nøyaktighet fortelle om

huset og miljøet rundt det i gamle dager – om guttekampene i Brunskogen med spyd og pil og bue og det som verre var, og om den lille trebygningen som fungerte som epidemilasarrett der hvor Rehabiliteringssenteret nå ligger. Det tok seg av mannskaper på skutene der man var redd for smitte. Senere brukte man stedet til å isolere folk i Drøbak med difteri og andre smittsomme sykdommer. Huset ble senere brukt til speidermøter og øvelse for orkestre, og plassen utenfor til fotballbane.

Vi er takknemlige for hva Pensjonist-nytt har fortalt om stedet. Som nyinnflyttere har vi nå fått følelse av å ha røtter i Løkta. Restaureringsarbeidet vårt blir mye mer morsomt, interessant og inspirerende nå. Vi skal ta vel vare på bygningene. Tenk at det har vært bigård og hønsegård utenfor husene våre. Og gjet om den gamle utedassen ikke står her ennå. Den holder vi på å sette i stand som en souvenir. Vi mangler nå bare å få satt et bilde av gamlekongen på veggen. Det hørte hjemme på gammeldassene å ha bilde av kongen på veggen!

Takk til Pensjonist-nytt for at vi nå føler oss enda mer hjemme i Løkta, sier de to.

Rolfot

LAURITS KARLSEN & SØNN AS

OLJE • PARAFIN • SERVICE

Pensjonister får rabatt!

Ring 64 93 17 55

og snakk med din lokalleverandør

Ballongferden

I Pensjonist-nytt nr. 1/2000 bragte vi en omtale av "Drøbak-dagen 1963" hvor hovedattraksjonen var oppsendingen av verdens største bemannede ballong og dens luftseilas.

Forleden dag viste Randi Sandved oss et postkort som Drøbak-dagen hadde fått kunstneren Bjarne Østmark til å tegne til inntekt for arrangementet. Vi gjengir kortets for- og bakside. Kortene var forhåndsfrankert med to 35-øres frimerker. Publikum i Drøbak kunne kjøpe kort til 30 kroner pr stykk, skrive en hilsen til slekt og venner og legge kort(ene) i en spesiell postkasse i Badeparken. Umiddelbart før ballongen skulle lette, ble posten bragt ombord i ballongen. Snarest etter landing skulle ballongføreren levere posten til det postkontoret som lå nærmest

landingsstedet.

Ballongen landet i en hage i Nils Lauritzens vei på Tåsen, og de "airborne" kortene fra Drøbak ble levert inn på postkontoret i Ullevål hageby. Det kortet vi gjengir, hadde Thora og Alfred Abrahamsen adressert til Randi og Sammy Sandved, som den gang bodde i Chicago (Park Ridge).

Drøbak-dagen 1963 ble en publikumsmessig og økonomisk suksess. Aldri hadde så mange mennesker vært i Parken en lørdagskveld. Overskuddet ble

BM

anvendt til å reise stupetårnet i Badeparken (rett nord for scenen). Det er festet en minneplate innerst på stupetårnet.

Haslum gård og noen av dens eiere

– Av Solveig Lund –

Helt nordøst i kommunen vår – vakkert beliggende mot Bundefjorden - ligger det som er igjen av gården Haslum. I sin tid var dette et bruk av god størrelse med bra innmark som skrånet ned mot sjøen. Oppover lia mot Hasle og Glenne strakte skogen seg, og den lille elva Hasla snodde seg gjennom eiendommen.

Menneskene som i sin tid ryddet denne gården, kanskje så tidlig som før vikingtida, gjorde et godt valg. Fjorden var den gang som nå full av fisk. Sjøørreten gikk opp i Hasla for å gyte, de lave åsene rundt vika lunet for sørvesten om sommeren, og isen som la seg på fjorden om vinteren, skapte et stabilt vinterklima.

Jorda var mineralrik og relativt lett å drive. Friskt vann fikk de fra elva til drikke for både folk og fe. Skogen gav tømmer til husbygging og ved. Veien til

tettstedet Oslo var kort, med båt i sommerhalvåret og på isen om vinteren.

I høymiddelalderen tilhørte gården kirken. I biskop Eysteins «Røde Jordebok» er Haslum nevnt som en av den katolske kirkes mange eiendommer. En gård med en beliggenhet som Haslum, hadde en viss betydning for kirken i katolsk tid.

Det var mange fastedager i løpet av kirkeåret, dager hvor kjøtt ikke var tillatt å spise. Men fisk var greit. Derfor var det viktig for de geistlige å skaffe seg eiendommer med fiskerettigheter, og fisk var det nok av i fjorden utenfor Haslum. I tillegg var det lett for prester og munkere å komme seg ut til gården via fjorden. Kanskje dyrket de legende planter her ute? Det er lunt nok om sommeren til at varmekjære planter kan trives.

Da Norge fikk protestantisk kirke i

1536, overtok kongehuset alt som het kirke og klostergods i landet vårt. Da var det ikke bare kirker og klostre som ble Kongens eiendom, men også alle kirkens og klostrenes gårder og deler av gårder. Gårdene ble selvsagt forpaktet bort til brukere som betalte høye skatter til Kronen, mens noen spesielt attraktive ble gitt som gaver til personer Kongen ville belønne for trofaste tjenester.

Haslums skjebne var å bli forpaktet bort. Hvem som drev gården på 1600-tallet, er ikke lett å si, men på slutten av 1600-tallet dukker et navn opp: Nils Gris. Han bodde neppe på Haslum ettersom han var velstående borger i Christiania. Gården var nok en pengeplassering og inntektskilde for ham.

I 1709 kommer en ny eier inn i bildet. Tøger Eriksen Grønn kjøper eiendommen av Kronen. Det har vært harde tider for Kongen, statskassen begynner å bli tom etter langvarige kriger, og det trengs mer penger. Mange av Kronens gårder blir solgt, og rundt hovedstaden var er det stort sett borgere av Christiania som kjøper disse eiendommene. Det er på denne tiden at de store godsene blir etablert, slik som Nordmarksgodset. Men det er ikke bare de rike borgerne som kjøper. De fleste borgerne og håndverkerne i Christiania later til å ha hatt gode inntekter i en periode og vil sikre pengene sine i eiendommer. Nokså fornuftig kanskje, ettersom det ikke eksisterte bank og forsikring, enn si aksjer den gangen!

Men av alle byens borgere må det ha vært Tøger Grønn som klarte å svinge seg fortest opp økonomisk. Han kom fra Danmark, fra Slaballe hvor han ble født i 1677, og slo seg ned i Christiania som

ung handelsmann. Han starter med å importere «kramvarer» bl.a. fra Holland, men allerede i 1702 mister han alt han eier omtrent, fordi alle varene han hadde kjøpt på kreditt i Holland gikk til bunns i Nordsjøen i et skipsforlis. Men han kommer seg fort ovenpå igjen, og i 1706 gifter han seg med Margrethe Mogensdatter, som var datter av by- og rådstueskriver Mogens Lauritzen på Linderudgodset i Aker, Christianias mest betydningsfulle mann på den tiden. I 1709 har han penger å plassere i gårder i Christianias nærhet, og valget faller da på Haslum i Frogn, og senere også Hellerud gård i det daværende Aker. 6 barn får han sammen med Margrethe, men bare 2 av dem vokser opp: Anna og Christina.

I Christiania bygger han det største byhuset på den tiden, en hjørnegård i teglstein i to fulle etasjer og med høyt, valmet tak. I bakgården var det handelsbod i tillegg til fjøs, stall, stabbur og annet som trengtes for en stor husholdning. Eiendommen dekket meste-parten av kvartalet hvor hovedpostkontoret i Oslo ligger i dag. Fremdeles kan vi beundre bygården: På Folkemuseet på Bygdøy finner vi den i «bydelen»; det er gården som bl.a. rommer apoteket. Høyt oppe på veggen kan vi se initialene hans – T. E. G. – Tøger Eriksen Gren.

I 1716 er det dramatiske hendelser i Sør-Norge, spesielt i Østfold -Akershus -Oslo-regionen. Sveriges unge krigerkonge – Carl 12. – sender sine dragoner mot Norge og hærtar regionen. Carl 12. selv kommer til Christiania for å lede angrepet mot Akershus festning. Men angrepet mislykkes, og våren 1716 trekker svensk kongen og dragonene seg tilbake til Sverige. Dragonene gjør stor

skade underveis; det kan vi skimte av en krigerstatningsforretning som ble holdt på «Ousbye tingstue» 2. oktober 1716 for gårdene i Frogn. Da møter gårdbrukerne i bygda frem for å komme med detaljerte erstatningskrav, både for ran, brann og legemsbeskadigelse.

Men for Haslums vedkommende står det «ingen møtte» i referatet fra møtet. Hvorfor ikke? Kanskje fordi det ikke bodde noen på Haslum i 1716? Gården hadde jo fått ny eier, og den tidligere brukeren var død. Kan det tenkes at dragonene hadde kommet til gården og oppdaget den tom? Tilbaketrekningen skjedde i vårløsningen, kanskje var det is på fjorden da? Å trekke seg tilbake over isen mot Bekkevold var snarest veien, og gården lå der lett synlig og innbydende for soldater på jakt etter nattely. Hva som skjedde, kan vi bare gjette oss til, men våningshuset ble i alle fall brent av svenske dragoner. Om Tøger Grøn fikk erstatning eller ikke, er ikke lett å finne ut.

Men ett er sikkert: nytt våningshus ble bygd, og folk som ferdedes på fjorden må ha gnidd seg i øynene. Inne i Haslumviken – som Solbukta den gang het – fritt og lett synlig på en høyde, reiste det seg en tømmerbygning: 18 meter lang og 10 meter bred, med høy grunnmur oppå en fjellknaus, i én etasje og loft over det hele, og med overdimensjonert, valmet tak.

Langsiden mot fjorden fikk hele tre store rom på rad med to vinduer i hvert rom, og attpåtil vinduer mot syd. På vestsiden, mot tunet, var det også 3 store rom, med hovedinngang i det midterste og sideinngang til det nordligste. Slik reiste våningshuset på Haslum seg en gang i begynnelsen av 1720-årene under Tøger Eriksen Grønn sitt eierskap. Noe

mer forskjellig enn våningshusene ellers i bygda, er det vanskelig å forestille seg. Huset minner mer om en bygård i Christiania enn et våningshus i Frogn.

Hvordan gikk det så videre? Grønn selv døde i 1728. Da hadde han vært enkemann noen år ettersom hans kone Margrethe hadde dødd i barselseng i 1717. Anna og Christina satt igjen som arvinger – eller gjorde de det? Kvinner den gangen disponerte ikke arv og formue selv, men hadde formyndere. Men i navnet delte de arven mellom seg: hele formuen på 16 278 riksdaler pluss hver sin gård: Haslum til Christina og Hellerud til Anna.

Christina giftet seg i 1729 18 år gammel med byfogden i Christiania, Michael Ermandiger. Men allerede i 1732 døde de begge, barnløse, Christina tidlig i januar og Michael i september. Igjen kom Haslum over på nye hender: brorsønnen til Michael Ermandiger, Nikolai, arvet eiendommen. I 1744 solgte han gården til Lars Jensen Schiøll og kjøpte Hasle – nabogården på Nesodden – i stedet.

Enda en gang er gården «på vandring». Fra midten av 1700-tallet til annen halvdel av 1800-tallet veksler Frogn- og Nesodden-familier på å eie gården via giftemål og arv.

I begynnelsen av 1800-tallet er det Michael Monsen på Svestad som eier gården. Han overlater Svestad til sin sønn Carl Michaelsen og tar selv kår på Haslum sammen med sin kone Kristiane. I 1848 dør hen og Kristiane sitter igjen som enke på Haslum. Sønnen Carl på Svestad synes vel det er mye å holde styr på, både Svestad og Haslum, og i 1870 byr han Haslum ut på salg.

Fortsettelse i nr 1/2001

Bergholmen

ankre opp skutene innenfor Neset, tvers av Bergholmen. Flere av de fiskerne som bodde der tok imot sjøfolk og trakterte dem med brennevin som de tjente noen slanter på.

Da Forsvaret anla festningsverkene på Kaholmene med start rundt 1840, hadde man også Håøya, Neset og Husvik med i planene. Man bygget sjeteen – ferdig i 1879 – for å stenge innløpet til Vestfjorden og man opprettet minefelt og torpedobatteri (1900) for å kunne «korke» det trange Drøbaksundet. Oscarsborg trengte da en minestasjon med båthavn, minelagre, kabellagre og verksteder. Bergholmen lå gunstig til. I 1877 kjøpte Det Kongelige Marine-Departement øya av fiskeren Mads Andreassen for 5200 kroner, på betingelse av at han og hans husstand kunne få bo i husene så lenge han levde. Ved dette kjøp kom Bergholmen – på samme måte som Oscarsborg og Håøya – inn under Frogn

Bergholmen ligger sydøst for Håøya, ved innløpet til Vestfjorden. Inntil 1877 har øya vært på private hender. Det var stort sett fiskere som holdt til der. Innimellom bergrabbene var det såpass med jord at man fikk dyrket poteter og litt grønnsaker og nok til å fø ei ku.

Da Sand og Drøbach tollsted ble opprettet på Hurum-siden, mellom Fergestad og Neset, tidlig på 1600-tallet, måtte seilskutene innom tollstasjonen, og det var derfor vanlig at man brukte å

kommune og er det fortsatt. Det er verd å nevne at Mads Andreassen var tippoldefar til Ruth Lilian Brekke, men han ante nok ikke den gang at en av hans ætlinger skulle bli Frogn kommunes ordfører.

Den første vi kjenner til, som bodde på Bergholmen, var Oluf. Det finnes et notat om at han i 1615 solgte et par lass sperrer (bjelker) til en hollandsk skipper.

Den vanføre Lauritz Halvorsen f. ca. 1590, var også fisker. Han oppførtes i skattemanntallet fra 1635. En gang etter 1665 ble han avløst som strandsitter av Anders. Fra hans tid har vi vitnesbyrd om at folk lot seg friste av de høye tollsatser til smugling. En desemberdag 1682 var rittmester Heidenstorff på vei med båt fra Åsgårdstrand til Christiania. Etter å ha rodd hele natten, søkte de inn til Bergholmen for å spise og hvile. Mens rorskarene fikk seg mat i stua hos Anders, spaserte Rittmesteren på øya. Her fikk han øye på en oter og løp etter den. Men nede i fjæra gjorde han en mer verdifull fangst. Gjemt mellom noen steiner lå flere oksehoder med vin. Han fikk tak i tolleren på Sand (Storsand), Nils Jensen, og sakene ble transportert dit i tolleren store båt. Det viste seg å være fransk vin og brennevin for til sammen 73 rd. Ved utsikten til finnerlønn utsatte rittmesteren sin reise og fremsatte begjæring til fogden Jens Heide om å få halvdelen som finnerlønn, hvilket han også fikk. Anders Bergholmen påsto at han ikke hadde noe kjennskap til varene.

I 1692 var Anders en vanfør, fattig og skrøpelig mann som fikk fattigunderstøttelse. Øya tilhørte da Kronen. Etter Anders' død i begynnelsen av 1700-tallet, varte det en stund før noen slo seg ned her igjen.

Men Bent Amundsen fra Spro flyttet ut hit og fikk skjøte på Bergholmen i 1760 av Jesper Hansen Nettet, som selv hadde auksjonsskjøte fra 1753. Bent var gift med Malene Hansdatter og de hadde sønnene Peder og Rasmus. Da Malene døde i 1766, holdt Bent 1 ku og 3 sauer. Litt høy kunne han nok avle, men det meste måtte han kjøpe. Han giftet seg igjen med Anne Svendsdatter og fikk sønnen Søren.

Bent døde i 1773 og Anne giftet seg med Fredrik Jakobsen. Deres barn var Halvor, Gunnhild g.m. Andreas Engebretsen, Ellen Bennette g.m. Kristoffer Andersen Stesrudplass i Ås. Fredrik livnærte seg som fraktemann. I hans fravær opplyste Abraham Håøya i 1802 til Landkommisjonen at eiendommen «blott består av en av sjøen omfløtt liten holme, hvorpå intet kan utsås og ingen besetning holdes».

Fredrik døde i 1809. Bergholmen ble solgt på auksjon for 414 rd. til svigersønnen Andreas Engebretsen. Hans og Gunnhilds barn var Johan Fredrik, Mads Kristian, Anders Søren, Svend, Anne Marie, g.m. Thomas Baltzersen, Ingeborg Kristine, g.m. Kasper Korneliussen og Abigael. I 1839 forpaktet Andreas bort havneretten på Bergholmen til konsul Parr for 5spd. i året, og i 1840 gav han prokurator Nils M. Bugge rett til å grave leire her til teglverket på Skiphelle syd for Drøbak.

Ved farens død i 1843 overtok Mads Andreassen* Bergholmen for taksten 150 spd. Han var gift med Kaaren Olavs-datter fra en av Hallangsplassene. Barn: Anton, kullarbeider i Christiania, Andreas**, rorskar på Oscarsborg, Karl, Anne Marie, g.m. styrmann Olaf Isaksen, Stathelle, Olava, g.m. Erik Karlsen,

Fredrikstad, Jørgen***, arbeider på Kaholmen, Johan. Mads var fisker av yrke. På Bergholmen hadde han 5 mål sandjord og avlet 25-30 tønner poteter samt 2 skippund høy. Han holdt 1 ku, hadde en del inntekter av de mange mindre seilskuter som lå i vinteropplag.

- * Tippoldefar til Ruth Lilian Brekke
- ** Oldefar til Ruth Lilian Brekke
- *** Erna Madsens far

Signalavdelingens Minestasjon på Bergholmen

Etter at Oscarsborg Festning overtok Bergholmen i 1877 tok det ikke lang tid innen anlegg av mine- og kabelstasjon var i gang. På den nordre del av øya – i en av de små buktene – ble det bygget brygge med kran, og like innenfor to store bygninger som magasiner for miner, kabler og sprengstoff m.m.

I den store bukten på vestsiden anla man brygger, smie, båthus og bedding. Her lå kranfartøylene forankret. På sydenden av øya reiste man boliger for befal og menige, anla vannbasseng og bensinlager. På sydspissen ble en siktestasjon hugget inn i fjellet.

En natt i 1932 brant mine- og kabelmagasinene ned og minene ble ødelagt. I løpet av kort tid fikk man gjenoppbygget anleggene, minene ble reparert og nye anskaffet. Anleggene ble utvidet og modernisert.

Det var kontinuerlige øvelser med utlegging og trimming til like før siste verdenskrig. Regjeringen trodde ikke på ryktene om forestående angrep mot Norge og minene ble tatt opp! Minehåndverkerne som for en stor del bodde i Drøbak, ble overflødige og man trodde man sparte penger!

Drøbak båtforening hadde siden tidlig på 1970-tallet vært svært aktive i strandrydding på 5-6 av de mest brukte friarealene i Vestfjorden.

Etter hvert som Bergholmen fikk redusert sin militære betydning, fikk båtforeningen innlemmet også denne holmen blant sine ryddeområder. Forsvaret gir til gjengjeld fra 1. januar 1995 Drøbak båtforening bruksrett på deler av Forsvarets eiendom Bergholmen. Drøbak båtforening forplikter seg til å forestå restaurering og vedlikehold av Forsvarets bygningsmasse, kaier og arealer på Bergholmen..

«Mellom Staten v/Forsvarsdepartementet og Drøbak båtforening er der inngått avtale vedrørende bruk og vedlikehold av bygningsmassen på Forsvarets eiendom Bergholmen med gnr 79, bnr 1 i Frogn kommune.»

For å nevne noen oppgaver som er utført:

- Nye brygger er bygget.
- 5-seters latrine med separate over- og underoffisersavlukker, samt en «3-seter» for menige er gjenreist av «byggeleder» Nic. Bjerknæs.
- Smia er restaurert fra bunnen av.
- 400 m² nytt tak er lagt på båthuset.
- Flere andre tak er restaurert og en del teknisk utstyr er anbrakt på holmen.

Offisielt har båtforeningen adgang til å avholde 2 større arrangementer på Bergholmen. Det ene arrangementet deler vi i øyeblikket med Vindfangerbukta båtforening ved at den felles motorbåtregattaen får sin avslutning på Bergholmen. Det andre arrangementet vies båtforeningens egen høstfest – dette året med 235 personer til helgrillet svinenakke med tilbehør!

SCHAU OPTIK SYNSAM

KRISTIAN SCHAU

OFFENTLIG GODKJENT OPTIKER
BRILLER – KONTAKTLINSER

Drøbak Optiske
Sentrumsbygget, Postboks 178, 1441 Drøbak
Telefon 64 93 15 89

Galleri Havstad
Norsk Kunsthåndverk

Personlige gaver
i de fleste prisklasser.
Velkommen til
en liten glad kunstopplevelse!
Storgt. 15, Drøbak, Tlf 64 93 46 55

**A.s Drøbak Mek.
Verksted**

AUTORISERT
RØRLEGGEBEDRIFT

Telefon 64 93 04 43

HC ANDERSEN
– et eventyr i Gull & Ur

Niels Carlsensgt. 4, 1440 Drøbak
Telefon: 64 93 55 58

Vi tar imot reparasjoner av smykker og bytter gull

Vimpelfabrikken as
Storgaten 12 – 1440 Drøbak
Telefon 64 93 10 60

**AAMODT FYSIKALSKE
INSTITUTT**

Wienerbrødskjæringa 6
1440 Drøbak
Telefon 64 93 20 11

AKTIESELSKAPET

O. B. Hansen

Lindtrupbakken – 1440 Drøbak – Telefon 64 93 00 27

Med Karl Garder på bytur

Det er lørdag morgen og torvdrag. Kurver, esker og små kasser var ferdig pakket kvelden før. Konene på gårdene skulle til byen for å selge smør, egg, frukt, grønnsaker og blomster. Enkelte hadde av og til med ei høne.

Her i Garderkroken i Skaubygda hadde gårdene den gang fra 3 til 7-8 melkekuer. Etter mjelking blei melka i gamle dager silt opp i en melkeså. Den tok ca. 60 liter. Det var før separatoren kom. Den var ca. 55 cm dyp, 25 cm brei og 60 cm lang og avrunda i begge ender, med hank øverst i hver ende. Fløten fløyt opp og blei skumma av med ei øse.

Nå blei mjelka separert på kjøkkenet med en gang mjelkinga var ferdig. Fløten blei lagret i 5-liters krukker på kjøkkenbenken med en tallerk over for å bli til rømme. Den skumma mjelka blei brukt til kalvene og grisene. Hjemme drakk vi separert mjølk til maten (til skolematen hadde vi med nysilt mjølk på ei flaske).

Hver fredag skulle det kjennes smør av rømmen. Ongane blei satt til å veive kjenninga. Det var ikke moro. Enkelte ganger om sommeren var det vanskelig å få smør. Men smør blei det. Smøret blei tatt opp i et tretrau. Der blei resten av kjernemelka vasket ut med vann. Til det brukte de ei stor treskei (smørsleiva). Smøret blei salta og veid i halve eller hele kilo som blei kalt ett eller to-pund av gamle folk på torvet. Smør var som regel bortbestilt til faste kunder som kom hver lørdag. Smørstykkene var pent innpakket i smørpapir og lagt i en kurv med hvitt papir i bønn og hvitt håndkle over.

Hver gård hadde fra 30 til 100 høner. De som ikke hadde eggkasser med

rammer måtte pakke hvert egg med avispapir og legge dem i ei korb. Det blei også brukt treull.

Vanligvis var det 3 båter til Oslo om dagen: 5-, 7- og 9-båten. Om sommeren var det også 11-båten. Båtene brukte 2 timer på turen.

Lørdagsmorran blei vagna dradd ut på gårdsplassen, varene lessa på og kjørt ner til brygga med hest. Båtene «Bunnefjord» eller «Helvik» var i rute. De tutet i fløyta før de la til brygga. Hestene skvatt og blev urolige. Mannskapet på båten hjalp til med å få varene ombord på fordekket. Båten startet ved Nesset, var innom alle bryggene og la til ved Flytebrygga ved Oslo Østbanestasjon.

Tenk deg, du står på trappa mot syd på Østbanen. Først fortau, gate, fortau og så flytebrygge. Helt utenkelig i dag. Herfra var det å bære varene som skulle selges, opp på Youngstorvet.

Hadde vi med mer enn vi kunne bære, brukte vi bybud med kjærre som dro opp varene. Det var bybudene Rud og Strøm. De hadde svarte luer med svart blank skygge. Bybud 12 sto det på den ene lua. Det var med blanke messingbokstaver som var sydd fast gjennom et lite hull øverst og nederst på bokstavene. Det siste tallet hadde han antagelig mistet. Så veldig hjemmegjort ut. Ti øre var prisen for å dra opp ei kasse til torvet. Noen ganger var bybudene nok ikke helt edrue. Da tok det lengre tid før de kom opp til torvet. Men det blei aldri noe borte.

På torvet var det yrende liv. Du kan gå bortover i rekkene å se og høre på torvkjerringene med bord og fast plass.

De ser med en gang om de forbi-passerende er mulige kunder.

*Skal det være noen aldeles nydelige ny-
avskårne blomster i dag da, frue?*

Nei takk, ikke nu, kommer tilbake senere.

Torvkjerringene fortsetter å prate seg imellom om neste travkjøring på Bjerkebanen. Hadde ikke den fordømte hesten galoppert i siste sving om søndan, skulle det blitt fest. Tar fram ei flaske med en avis rundt og ei ullstrømpe utpå. Tar en svelj halvvarm kaffe.

Det gjør godt i en gammel skrott.

Ei fin dame stopper ved en guttunge, spør om prisen på blomstene hans. De var dårlig buntet og ikke noe papir rundt. Ho syns nok synd på stømpern. Betaler for blomstene. Han sier: *Det var bra. Jeg har ikke stalt dem skjønner du.*

Dama ser litt skjevt på ham, holder på å legge igjen blomstene, men tar dem og går videre.

I tillegg til norske, blir det solgt en del utenlandske varer. Det jeg husker best var to jøder. Den ene var stor og kraftig med skorper og sår på hodet og hender. Yngstemann var liten og sped. De solgte alabastfigurer og lamper fra et bord. De blei erta av noen store gutter som stoppet ved bordet og ropte:

Kjøpa alabastfigurer, sette dem på kommoden, falle ned å gå i stykker. Kjøpa nye. Så floi dem av gårde og lo.

Ut på dagen kom det et halvfullt mannfolk og skal ha en blomsterkvast med hjem til kona; ho hadde nok helst sett mannen kom edru hjem med penger. Nu var han den store mann.

Det schtemmer, har penger nok!

En kunde som sto ved siden av trodde han fikk blomstene opp med øra når han kom hjem.

Andre gikk rundt bare for å smake på smøret. En dame kom med portnøkkelen og ville skave av et smørstykke å stappe i munnen. Fikk en smak tatt med smørpapir. Går til neste for å prøve smøret.

Å nei du, du skal ikke komme her å eta opp smøret mitt. Du får nok gå lengre.»

Ut over dagen blir det mer og mer folk i Youngsbakken. De sto utenfor Folkets Hus. De sto der og så ut over torvet. Tygde tobakk og spyttet ner mot torvet. De var arbeidsledige som møtes der. Stedet blei kalt «spøttebakken».

Poteter, frukt og bær blei solgt i 1, 2 og 5 liters mål. Målene skulle være fulle med topp. Enkelte kjøpere bemerket at det nok var plass til én til der på toppen. En selger blei ergerlig og spør om han skal gå oppi å trække.

Husmødrene kom ned på torvet; her var varene billigere enn i butikkene og ferskere. Smørprisene var 2,70 eller 3,70 for kiloen, er ikke sikker. Eggprisene var mindre enn 10 øre egget. Kona på nabogården skulle telle opp flere snes med egg til en kunde. Mannen på nabogården, som var i byen med hest, kjørte oppom torvet for å ta med seg tomkasser hjem, der ser han nabofrua Alma står og teller egg. Han sier høyt til en annen:

Følt så overlegen han Theodor er blitt i det siste, han hilste ikke på meg i går. Han hilste vel ikke på deg heller Alma...!

Ånei, å nei, nå kom jeg ut av tellinga!

Så måtte ho telle alle egg på nytt. Johan slo seg på låra og lo.

Like før torvet stengte kl 13.00 kom det alltid noen og skambød på varene som ikke var solgt. Torvet skulle være tømt kl 14.00. Bybudet kom like etter

stengetid for å hente tomgodset. For å slippe å ta med blomster og kanskje dårlig frukt hjem, blei det tømt på torvet. Da sto det alltid noen klare til å plukke opp frukt og blomster for å ta med seg hjem. Noen gikk også og solgte varer fra torvet på dørene til gamle folk.

Prisen for å stå på torvet var nå 10 øre for 2 kvadratmeter. Billettøren het Simonsen, med fin svart jakke med gullband på armene og skyggelue. Så nesten ut som kapteinen på båten. Før var det gratis å stå på torvet. Pengene skulle brukes til renhold. To mann fra Oslo kommune kom kjørende med hest og vogn. Med kost og skuffe ryddet de torvet.

Så var det å ta 3-båten hjem. På Glennestranda brygge sto mannfolka med hest og vogn og venta på båten. Det de var mest spente på var om båten slapp dampen (overtrykk i dampkjelen). Hestane som var mest redde, måtte vente oppe i bakken til båten hadde kjørt, før de kom ned til brygga. I tillegg til tomgods, var det kjøpt inn kraftfor og hvetemel. (Hvetemelsekken veide 100 kg, kraftfor til kuer 75 kg.) Kunstgjødelsekkene veide 75 kg eller 100 kg.

Bøndene hjalp hverandre å lesse sekkene på vognene. Hestane hadde gått i arbeide hele dagen og var slitne. Bare konene fikk sitte på vognene oppover brattbakkane.

En spesiell episode: Kjøring opp fra brygga.

Det skulle være fest på Måsan. Deltagerne fra Oslo var litt pussa. Hadde med seg ei kasse øl som de fikk sette på ei vogn til Sør-Garder. Bakkane var bratte, hestane sprang i korte stykker om gangen og hvilte. Da blei det lagt en stein bak hjulet på vogna for at hesten skulle sleppe å holde lasset mens den hvilte. Kusken sprang ved siden av vogna. En av øl-eierne kløiv opp på vogna mens hesten hvilte og ville sitte på. Bernhardt blei sinna og sier hesten er sliten og han skal gå av. Tar tak i fyren og vil dra ham av. Han nekter. Bernhardt truer da med:

Går du ikke av, slår jeg bønn av ei flaske på hjulringen og trer den opp i tryne på deg!

Ølet var han redd for og gikk av vogna. Denne episoden glemmer en guttunge aldri som fikk være med mora si til byen en lørdag.

KG

DIN BANK I NÆRMILJØET

Avd. Frogn
Torggt. – 1440 Drøbak
Tlf.: 64 93 79 50 • Fax.: 64 93 79 60

**Sparebanken
NOR**

Godjenta til Kongelosen

På side 23 har vi en artikkel om los Hans Martin Theien som fikk det ærefulle oppdrag å lose Heimdal fra Drøbaksundet til hovedstaden med den nye Kong Haakon og hans familie. Det var i 1905. Her bringer vi en annen historie. Den er hentet fra begynnelsen av 1920-årene, og det er Randi Sandved (født Iversen) som har fortalt oss den.

Hans Martin Theien – Kongelosen kallet – var da rundet de 60 og bodde på nordsiden av Raskebekken ved Filisterkroken.

Randi bodde i Stubberudhuset på sydsiden av Raskebekken. Den barske losen hadde mange gode sider. Når det gjaldt barn var han from som et lam. Og Randi ble godjenta hans. Hun ville gjerne stikke over til huset hans, men det var ikke så lett, for den gang var det bare en smal klopp som gikk over Raskebekken – uten noen form for rekkverk – og den var for farlig å passere – og ikke fikk hun lov heller. Det forstod jo Hans Martin, og han hentet Randi og bar henne trygt over. Losen leste eventyr for henne og fortalte historier. Hos Randi sitter disse gode minnene fra barneårene fast.

Kongelosen får et nytt oppdrag

Da Randi fylte 18 år tok hun sertifikat. Den gang (1938) var det ikke så mange av det kvinnelige kjønn som tok lappen og kjørte bil. Men Randi var en uførtroden jente som gledet seg til å kjøre farens lastebil. Fiskehandler Rudolf Iversen, var kjent for å være kjapp i vendingen. Samme dag sertifikatet var i orden, sier han: «Hør her, Randi. I morgen tidlig tar du lastebilen og kjører

inn til Fiskebrygga i Oslo med et lass makrell som jeg får inn i kveld». «Skal jeg kjøre alene?» spør Randi forsiktig. «Selvsagt», svarer Iversen. «Du får sikkert hjelp der inne til å losse av». Litt senere på dagen kom han til at det kanskje var for meget forlangt at hun skulle dra alene, til og med klokken 5 om morgenen. «Du får spørre din venn los Theien om han kan bli med deg». Og det var ikke nei i Hans Martin Theiens munn.

Han var kjent på Vippetangen. Hit hadde han jo loset Kong Haakon i 1905!

Inne på Fiskebrygga stod spreke unge karer i kø for å hjelpe Randi og Kongelosen av med lasset.

Det er ikke godt å si hvilket oppdrag Hans Martin Theien likte best!

BM

Juleprogram for Frogn Eldresenterer

- 6. desember: Julemesse kl 11.00
- 12. desember: Luciaopptog med barn fra Solgry barnehage.
- 13. desember: Gløgg og julekaker.
- 14. desember: Dagstur til postbondgården på Kolbu. Påmelding.
- 19. desember: Julekonsert i Konserthuset. Avreise kl 18.00 fra Eldresenteret. Påmelding.
- 20. desember: Julemiddag. Påmelding
- 22. desember: Trekning i julelotteriet.

Eldresenteret er stengt f.o.m 23.12 t.o.m 1.1.2001. 2. januar 2001 åpent som vanlig.

Gledelig jul og Godt nytt år!

Drøbak-Frogn pensjonistforening

30 år

Over 100 pensjonister, sammen med gjester, var tilstede ved jubileumsmiddagen på Folkvang den 16. november. På bildet ser vi styret i Pensjonistforeningen. Første rekke fra venstre: Torny Rømer, Ruth Groth (styreleder), Reidun Iversen og Lillian Jensen. Bak: Knut Hansen, Kåre Nedreberg og Roald Amundsen.

Fortsettelse fra side 5: Lær å leve livet når det skranter

Familie fra Fiskerkroken

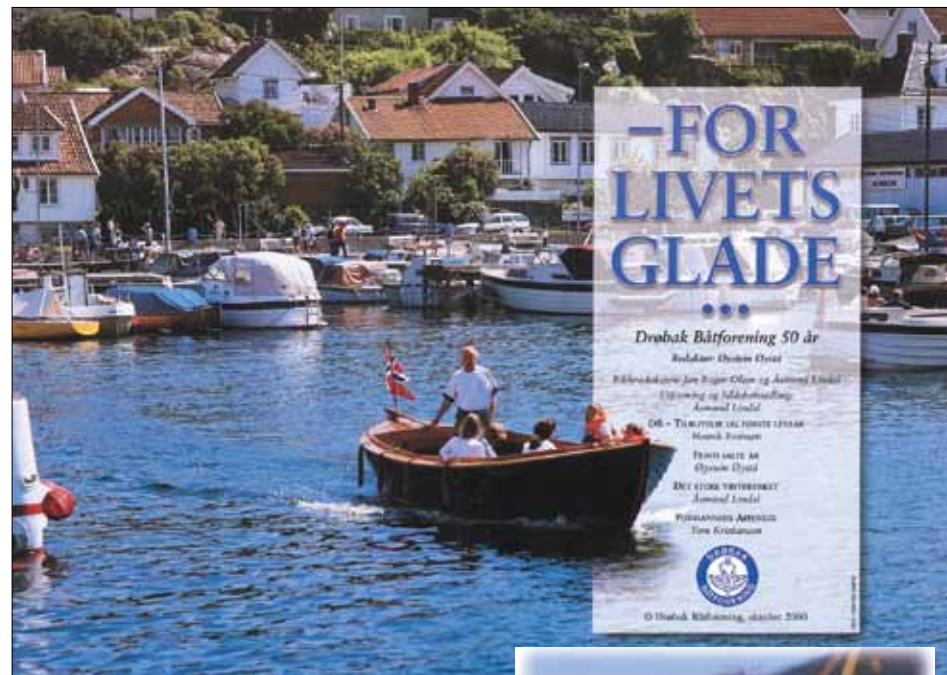
Vi kjente ham godt som gutt fra Fiskerkroken der han vokste opp hos far, skomakermester Pedersen i Lindtruppen, og mor Hilda, som ble 100 år før hun døde i forfjor. Odd var en god fotballspiller, han var en ledende musiker i lokalmiljøet, han var på fritiden også kinomaskinist på kinoen i Drøbak i 25 år. Og han drev med mer på fritiden. Han har smidd en god del av «Drøbaksrekkverkene», disse særegne gjerdene man ser blant annet i Jørnsebakken, i Båthavna, i nedre del av Fiskerkroken og langs trappene og

bakkene opp til Bråtan. Han har dessuten smidd en uendelighet av gjerder, gelendre og porter både i Drøbak og i hytteområdene.

Men hans daglige virke var lengst på Drøbak Mek. Verksted.

Han har gode minner å leve på, Odd Pedersen, og mange eldre i Drøbak og Frogn kan være ham takknemlig for gelendre å lene seg på, og for å se at man kan glede seg over livet, selv om det kan fare stygt med oss av og til. «Stå på!», sier Odd.

Rolfot

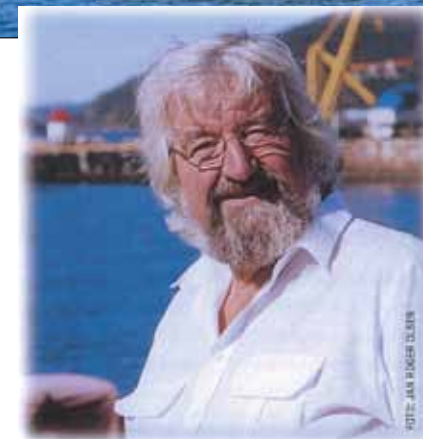
50 år

Drøbak Båtforening feirer i år sitt 50-årsjubileum. Det skjer med brask og bram i fin stil og med alle kluter satt.

Båtforeningen har utgitt en praktfull jubileumbok, redigert av Øystein Øystå – på nær 100 sider og gjennomillustrert med bilder i sort/hvitt og i farger.

Henrik Evensen har med sikker hånd på rorkulten tatt seg av tilblivelsen og de

første leveår – og så går det slag i slag med stoff fylt av glede og smil. Man humrer og blir gladere og gladere for hver side man leser. Tom Kristiansen (bildet) og hans båtvenner fortjener stor honnør for det forbilledlige «verk».

Bernhard

 <p>RIMI Drøbak, Sentrumsbygget Hverdager kl. 9 – 20 Lørdager kl. 9 – 18</p>	<p><i>Drøbak Gullsmie</i> Tore H. Eriksen</p> <p>Wienerbrødskjæringa 1440 Drøbak</p>
 <p>Mer for pengene</p> <p>G-SPORT DRØBAK</p> <p>DRØBAK CITY TLF. 64 93 09 84</p>	<p>VELKOMMEN TIL</p> <p>SKIPPERSTUEN DRØBAK</p> <p>STEDET MED MILJØ TELEFON 64 93 07 03</p>
 <p>Fotograf Øyvind Joar Pettersen FOTO Storgt. 4, 1440 Drøbak, Tlf/Fax 64932128</p>	<p>Alt under ett tak!</p> <p>JERNIA – ASKAUTRUD</p> <p>TELEFON: 64 93 00 34 TORGGATEN 4 – 1440 DRØBAK</p>
<p>HAGELAND Drøbak Hagesenter AS</p> <p>Storgaten 22, 1440 Drøbak Telefon: 64 93 03 59</p>	<p>Bryllup FOTOGRAFEN <i>Kjell Chr. Gripstad</i></p> <p>Osloveien 5, 1440 Drøbak. Tlf. 64 93 21 14</p>
<p>Velkommen til</p> <p>Midt på Torget i Drøbak</p> <p>Torget 7 - Drøbak Tlf 64 93 15 18</p> 	 <p>Finans a.s</p>
<p>DR. KJELL A. DALBY Spesialist i øre – nese – hals</p> <p>Telefon 64 93 23 06 Storgaten 1 1440 Drøbak</p>	<p><i>På Kumlegaarden spiser du godt</i></p> <p>Niels Carlsensgt. 11 – 1440 Drøbak Telefon 64 93 15 04</p>

Kongen kommer

Det var travle dager i Drøbak da den nye kongen skulle komme. 26. november i 1905 skulle prins Carl, prinsesse Maud og deres to år gamle sønn, Olav, med stort følge ankomme til hovedstaden. Men først skulle den danske eskadren med «Danebrog» i spissen legge bi her i Drøbaksundet. Under deres nye navn: Kong Haakon, dronning Maud og kronprins Olav skulle de forlate «Danebrog» og stige om bord i det norske marinefartøyet «Heimdal» for å dra videre inn til hovedstaden. På utstikkeren på havna i Oslo var store forberedelser gjort.

Drøbak-borgerne lot ikke denne store begivenheten gå upåaktet hen. Den militære kraftstasjon Kirkeberget i Krokøtønna skulle produsere strøm til de tre lyskasterne i Gamleparken. (Drøbak fikk ikke elektrisitet før i 1912.) Biologen hadde gransket bunnen i fjorden utenfor. Byens kjente malermester John Jul Jensen hadde malt et kjempestort lerret med det norske riksvåpen. Det skulle dekke den glatte og lett synlige fjellveggen ned mot Fiskerstranda (Båthavna i dag). Dette maleriet ble etterpå i mange år brukt til veggpyrd i Drøbak skoles gymnastikksal ved hvert års skoleavslutning. Det rene norske flagg ble festet til fjellveggen ved lyskasterstasjonen i Gamleparken, der vi i våre dager tenner St. Hans-bål. Apoteker Magnus Jacob Holst hadde reist minnestøtte i sin hage med H VII 1905 og kongekrone hugget inn. Losene gjorde seg klare. Los Hans Martin Theien var utpekt til å lose «Heimdal» til Oslo. Los Adolf Theien skulle lose «Danebrog», og los Hans Lehmann skulle lose eskorteskippet «Valkyrien».

Hans Martin fikk etterhånden flere ærefulle oppdrag. Bl.a. loste han tre år senere den franske president inn fjorden til Oslo. Han loste også kong Haakon til Horten.

Ruth Theien forteller om sin bestefar

Hans Martin Antonsen Theien ble født i Drøbak 4. mars 1864, døde i Drøbak 16. september 1944. Han ble født i det huset i Båthavna som er sammenhengende med Per Willy Fergestads (Havnegaten 3). Her ble også sønn nr. 1 og 2 født (Johan og Fredrik). De flyttet til Havnegaten 2, hvor min far Harald ble født i 1888 (sønn nr. 3). Så flyttet familien til Hamborgveien 5 hvor alle senere barn ble født. Huset ble solgt etter tante Thyras død i 1980. Bestefar var gift med Juliane Johansen, født 27. juni 1864 i Kjøvangen, kom til Drøbak 10 måneder gammel, døde i Drøbak 2. november 1941.

Bestefars foreldre er: Anton Andreassen Theien (Teien?) født i 1830 (formentlig i Hurum), død i Drøbak 1. mars 1893, gift med Trina født i Drøbak 25. juni 1825, død i Drøbak 16. mai 1906, så også hun fikk oppleve Kongens ankomst til landet.

Kong Haakon, dronning Maud og kronprins Olav kom til Drøbak med det danske kongeskip «Danebrog». Da kongen via en sjalupp gikk om bord i orlogsskipet «Heimdal» gikk kongen først et par trinn opp lederen, snudde så, gikk tilbake og kom igjen med kronprins Olav på armen. Tenkte han muligens at de to herrer skulle sette sin fot i Norge samtidig.

Topp bygdebokverk

*Christian Hintze Holm
Frogn Bygdebokverk Bind IV:
Sommeridyll og krisetider
(ca. 1900 – ca. 1945)*

Dette fjerde eksemplaret av Frogn Bygdebokverk vil ikke innfødte Drøbaks-pensjonister greie å legge fra seg når de først har åpnet den vel 400 siders boken. Og når de er ferdig med den, vil de ha humret, ledd, kost seg og vært litt forbannet også. Men fremfor alt vil de kjenne stedet bedre. Du verden hva man ikke har visst om stedet der man vokste opp! Pensjonister som vokste opp i Frogn vil ha samme følelsen.

Og innflyttere behøver ikke lenger å fortelle at de vet lite om kommunen. Vi røver reklameropet fra TV: Løp og kjøp! Spender 6-8 timer, og du vil føle at du får røtter i dette samfunnet hvor en liten by levde sitt liv langs fjorden, omringet av tjukkeste bondelandet. Du får forståelsen av hvorfor utviklingen i kommunen har blitt som den er i dag. Den begynte nemlig med besteforeldrene til de nåværende pensjonister, og det måtte ende med fullt samarbeid. Men det skjedde ikke uten skikkelige feider. Hør bare hva ordførerne i Drøbak og Frogn hadde å si hverandre i 1931. Ordfører Gundersen i Drøbak skrev i lokalavisen at Frogns ordfører Holsen førte en transsynt og smålig bygdepolitikk, blindet av antipati mot Drøbak. Men Holsen sparte ikke på ordene han heller. Gundersen presenterer et vrengebilde, han farer med skitne beskyldninger, og snurrer rundt som en dårlig smurt vindmølle. Og gjør han alvor av å banke oss opp ved neste kors-

vei, blir vi også nødt til å gripe til våpen. Men Gundersen er ikke redd. Han skriver at ordføreren i Frogn rasler med sablene og hever hærskricket mot oss stakkars drøbakboere: «Bøndene kommer». Jeg finner det derfor riktig å varsle mine medborgere, skriver Drøbaks ordfører.

En av bygdeverkets sterke sider er forfatterens flittige bruk av slike episoder. Det gjør at den ikke blir kjedelig. Det kunne den lett bli, for Hintze Holm er tydeligvis sterkt opptatt av politikk, og gitt den meget stor plass med en god del detaljer som godt kunne vært kortet inn eller utelatt. En vel flittig bruk av sitater fra Amtstidende trekker også litt ned.

Men du store verden for et veld av opplysninger han har fått med, livlig

fortalt, interessant tolket og vel dokumentert. Det er nok noe en del vil savne, men så har forfatteren gitt en kildeangivelse som gjør det meget godt mulig for oss å finne frem til mer. Det er kjekt, for ellers ville nok boken ha blitt på vel 1000 sider med det bakgrunnstoff han har funnet frem til.

Forfatteren gir, uten å nevne det, et godt bilde av hvorfor Drøbak har fått betegnelsen «Norges nordligste sørlandsby».

Og da tenker vi ikke på bebyggelsen og badelivet, men de utrolige feider med religiøs bakgrunn byen har opplevd, de bitre kampene mellom avholdsfolk og de med sans for alkohol, de utrolige trange moralske utfall mot en gryende lettere beklledning om sommeren enten det var på sjø eller land, så selv prester brukte sterke ord som nok Hallesby gjerne ville tatt med i sitt helvedes-vokabular.

Helt grundig går Hintze Holm inn i den dype fattigdommen som herjet, mest i Drøbak, men også i Frogn, om fattigvesenet som ikke strakk til, om mennesker som levde i filler, lå syke med mark i mat og klær, om mennesker som mente stakkarene kunne ha det så godt, om tuberkulose og andre sykdommer som gjorde at mennesker uforskyldt måtte leve nærmest som dyr – i det århundre vi eldre pensjonister vokste opp i!!!

Men midt oppe i fattigdom og en forferdelig arbeidsløshet som forfatteren vier stor oppmerksomhet, pepres vi med ungdomsfester, dans og kjærlighet opp i det hele. Og selv om side etter side skildret arbeidsløshetens redsler som i Drøbak varte lenger enn ellers i landet, helt opp til 1938-39, viser han at Drøbak

og Frogn tross alt kommer bedre ut av det enn mesteparten av landet ellers, og nødsarbeidet ga oss tross alt bl.a moloen, bedre lys, vannforsyning og nye og bedre gater.

De store sosiale skillene har ikke forfatteren fortalt så mye om, så de var kanskje ikke så store som i mange andre byer, men de var der. De lokale ungdomsfeider med temmelig stor bruk av diverse våpen som spretterter, pil og bue, køller, tau og slynger både ved stranden og i Brunskauen, Bukta og Flatåsen er heller ikke særlig nevnt, selv om de nok hadde noen bakgrunn i sosiale forskjeller. Gjenger er ikke noe nytt, selv om de var mer gemyttlige før.

Forfatteren holdt under «Gravefestivalen» for noen uker siden, et glimrende foredrag om Drøbak som badeby. I boken kommer han mye inn på hvordan Drøbak ble en badeby og den utrolige kampen byens borgere kjempet for at den skulle forbli det. Men i foredraget kom han med en både utvidet og morsom historikk. Synd at det ikke er plass til alt. Drøbak har virkelig levd av å være badeby!

Fortsettelse side 27

På tur med Ellefsen

I vår utjevnings- og likestillingstid glemmer vi lett at standsforskjell var vel innarbeidet og en daglig realitet i Drøbak og Frogn i Sorenskriver Ellefsens tid. Var en kvinne gift med en fisker eller arbeidsmann, var hun "Madam" eller "Kone". Gift med en offiser eller kjøpmann, ble hun titulert "Frue". Da Follo Sparebank begynte sin virksomhet i 1840-årene var det ekspedisjonstid hver lørdag: For bygdefolk om formiddagen, for byfolk om ettermiddagen. Etter hvert måtte Drøbaks-folk finne seg i å bli ekspedert sammen med bønder. Selv om Ellefsen var av «alminnelig bondeætt» havnet han jo, som sorenskriver og embetsmann, høyt på den sosiale rangstige. Med stor tjenerstab og herskabelig levesett på Skrivergården,

Før fotografiering ble allemannseie, var silhuettklipping av familiens medlemmer meget populært. Danskenes eventyrdikter, H.C. Andersen, var en sann mester udi kunsten. Her en medaljong med sorenskrivernes profil.

Reise-skrinet lukket.

ble det nødvendig å finne spesialordninger når Herren skulle ut på reise i distriktet. I hans første år lå kontoret i Ås. Faktisk på tomten der Falsenstøtten står i dag. Eidsvoldsmannen Christian Magnus Falsen var jo hans forgjenger i embetet. Ellefsen hadde derfor anskaffet et vel utstyrt reiseskrin i edeltre, der spisebestikk i sølv, smått og stort, hadde sine egne «lommer». Også spesialrom til kopper og små krystallglass, til pepper og salt og den slags. Skrinet ble forsiktig og trygt plassert i det utvalgte kjøretøy. Og slik kunne den omreisende embetsmann innta sine måltider på en hygienisk og standsmessig måte. Slik var tidens skikk. Men Hans Peter

Ellefsens omdømme var, og er, at han var «småkårsfolkets venn», som gjerne knep storbønder og pengemenn når de forsøkte seg med tyrannisk eller urettferdig fremferd. På hans gravsted på kirkegården står det, i smijern: «For Almuefolket Blev Du som en Far. Dit Minde Vil Aldrig slettes ud!»

Det var liten likhet for loven. Embetsmennene var ofte urettferdige og man erindrer ordspråket «å henge de små, men la de store gå». Men i Follo var det altså annerledes. Det var nok enkelte «fine» folk, som ikke likte Ellefsens lovfortolkning til småkårsfolkets beste. I

kraft av embetet fungerte han som dommer i underretten uten bisittere, og hadde altså stor makt. Han gikk ofte utenfor lovens bokstav, og lot sitt humane syn dominere. Og man hørte aldri at hans dommer ble underkjent. En gutt hadde stjålet forskjellige ting, deriblant noen egg. Gutten nektet halsstarrig og sorenskriveren kom ingen vei med ham. «Jasså,» sa Ellefsen, «siden du er uskyldig, får du vel bare gå din vei!» Lettet gikk gutten mot døren. Plutselig ropte Ellefsen etter ham: «Hvordan gikk det med eggene?» Overrumplet svarte gutten: «Døm rauk istøkker».

En tjenestepike sto for retten anklaget for en del forholdsviss små tyverier. Når det var flere gangers tyveri, ville straffen bli større enn om alt var tatt på en gang. Jenta hadde stjålet en hatt, og senere en «kaku» – et ovnsbrød. «Jeg tenker vi legger kakua i hatten, jeg», sa sorenskriveren, «så regner vi det for ett tyveri!» Avgjørelsen vakte stor munterhet ut i bygda, og lenge etterpå ble det et alminnelig uttrykk blant folk «å legge kakua i hatten» når noe skulle slås sammen til ett, eller man skulle vise mildhet. Hans Peter Ellefsens gemyttlige ettermåle representerer en pussig kontrast til hans strenge og alvorlige kontrafei på maleriet av Skrivergårdens herre og mester.

Fortsettelse fra side 25: Topp bygdebokverk

Men så er det i boken oppsiktsvekkende opplysninger hvordan denne kampen for en ren, pen, skikkelig og rolig by, helt avhengig av badegjestene, ble holdt utenfor industri, ja, man skjøv den bort, selv gjennom hele 30-tallet da arbeidsløsheten var på det verste. Man satset på velhavende pensjonister. I dag vil mange bukke og takke for det!

De politiske feider er viet veldig oppmerksomhet, ikke så mye annerledes enn i andre kommuner med sosialismens fremstorming. Men merkelig er det å se at NS i perioder i 30-årene fikk en større tilslutning enn landsgjennomsnittet. Og selv om mange falt fra i årene mot krigsutbruddet, fant mange veien inn i rekkene igjen. Og forfatteren går grundig inn på det, og gir et godt bilde av forholdene i Drøbak og Frogn under krigen. Noen vil vel ennå i dag reagere litt på noen få fremhevninger av at samarbeidet med NS-myndighetene gikk tålelig bra til tider, og at naziordføreren i Drøbak i noen avsnitt nærmest fremstilles som en «kosebamse».

Forfatteren gjør ofte store hopp i den historiske fremstillingen av de nær 50 årene boken handler om, så mye at de til tider er vanskelig å følge med i.

Men du verden for en god, vel gjennomarbeidet historie det er. Det er en lykke at bygdebokkomiteen skaffet en profesjonell historiker til å forfatte dette bindet og at komiteen tydeligvis har hatt en aktiv hjelpende hånd med i suksessen. Vi føler oss fristet til å omskrive Samaranch litt: The best bygdebokverk ever...

Nå håper vi å kunne skrive like positivt om siste bind av bygdebokverket som Øystå nå arbeider med, så blir de samlede fem verk en suksess.

Rolfør

TO ENERE *tar farvel*

På kort tid har byens kulturliv mistet to av sine mest sentrale og aktive aktører: maleren, forfatteren og tusenkunstneren Ferdinand Finne forsvant med det forrige århundre – han døde på årets siste dag. Skaperen av Galleri Cassandra, Sibyl Aamot, forlot oss i sommer.

Disse to usedvanlige og farverige personlighetene satte i en årrekke sitt preg på Drøbak. Ferdinand Finne rundt på sin moped med skipperlue og utstoppet papegøye — i bur – på bagasjebrettet. På Sibyls utstillingspremierer møttes alle som ville holde seg orientert i kunstens verden, ved personlig å møte ledende navn, samt nye og gamle venner. Denne kontakten og forbrødringen fortsatte ofte på «open house»-treffene i Sibyls hjem og have oppe i åsen.

Kontakten mellom Sibyl og Ferdinand kom i stand på følgende måte: Til Finnes 70-årsdag, i 1980, samarbeidet vi, for NRK, om et TV-program på Mallorca, der han da bodde og arbeidet. Finne ville helst bare bo på øer; greske, spanske eller norske. Og dokumentaren fikk derfor tittelen «Finne sin ø».

Under opptakene talte vi stadig om Drøbak, og Finnes solide røtter i byen vår. Hans oldefar, Søren Angell Parr, og hans bestemor, Lucy, kom jo begge

herfra. Jeg hadde også fortalt i det vide og brede om Sibyl Aamot og hennes kunstgalleri. Etter hjemkomsten inviterte jeg ham til Drøbak. Det ble en øyeblikkelig og hjertelig kontakt, og en start på et samarbeide, som i de følgende år ble til megen glede for begge parter.

Etter hvert ble Finnes nærvær i Drøbak mer permanent. Han innredet forpakterboligen på Elle gård, der han bodde og malte i sommerhalvåret. Da planene om et «Finne-loft» i Bibliotekbygningen kom på tale, var Sibyl hans rådgiver og gode hjelper. Han tilbød å lage «Drøbak-suiten»: fire bymotiver som kunne bringe startkapital til «Lofset».

Ferdinand var, etter hvert, blitt alle journalisters yndling, med alle sine påfunn og prosjekter. Avisartikler, bokutgivelser og TV-opptredener kom tett i tett. Og alltid var han slagferdig og generøs i sin omtale av «Kniplingsbyen ved fjorden». På sin måte ble han en fremragende, og aldri hvilende, reklamesjef for byen og dens kunst- og galleri-miljø. Generøst lot han også «Pensjonist-nytt» gjengi noen av sine bilder, blant annet til forside-bruk.

Nå er altså begge borte, og byen er brått blitt kjedeligere. Aldri mer skal vi bykse opp på fortauet for å unngå Ferdinands moped. Ei heller skal vi peile inn Sibyls

høye, elegante skikkelse med flagrende fransk silketørkle i full fart på vei til galleriet. På vegne av mange sier vi: «Takk for bildene, for vennskap og for de gode stundene!»

...men Sibyls datter Kim fører heldigvis Cassandra videre!

Sverre Christophersen

Gode tilbud og hurtig handel
i butikkene du kjenner

MEGA

HEER – TELEFON 64 90 53 00

Trygve Aasheim

Manufaktur – Konfeksjon

Telefon 64 93 01 07
1440 Drøbak

Sogsti Plantesenter
Sogstiveien – 1440 Drøbak

SKOMAKER

O. Pedersen Eftf.

SKOMAKERVERKSTED/SKO BUTIKK

Lindruppbk. 11
1440 Drøbak
Tlf. 64 93 14 46

Støtt våre
annonsører
– de støtter oss!

STOR UTSTILLING
Alt på ett sted
– kan leveres ferdig montert
Kontakt Fagsenteret for peiser og ovner

Torggt. 6, 1440 Drøbak
Tlf 64 93 47 50, Fax 64 93 50 70

3D ELEKTROSENTER

RADIO, TV, VIDEO, PARABOLANTENNER

SEIERSTEN SENTRUM 2, 1440 DRØBAK. TLF. 64 93 08 68
ÅPENT 09.00 - 17.00 TORS DAG 09.00 - 19.00 LØRDAG 10.00 - 14.00

Eldrerådet Informerer

Steinhus-tomta og omsorgsbolig-prosjektet har nærmest blitt en gjenganger i så vel «Amta» som her i Pensjonist-nytt. Det er ikke få artikler som er skrevet i løpet av de siste år, siden Eldrerådet i 1995 først tok opp spørsmålet om bygging av omsorgsboliger. Etter den ene politiske utsettelsen etter den andre ser det nå ut til at man kan skimte «lys i enden på tunnelen».

I begynnelsen av november ble det endelig skrevet under en avtale mellom utbyggerne, Drøbak Byggetutvikling A/S med PEAB som hovedinteressent og Frogn kommune. Nå haster det imidlertid å få ferdig byggetegninger samt prisoverslag, idet fristen for lånesøknad til husbanken utløper i juni neste år. Det er opprettet en bruker-gruppe, der også Eldrerådet er representert, som skal delta i utformingen av omsorgsbolig-delen av prosjektet. Utførende arkitekt er professor Torgeir Lyngtveit, som sammen med Hans Preuss var de opprinnelige initiativtakerne til prosjektet. Man regner med å kunne legge frem et detaljert forslag i løpet av 3-4 måneder. Så får man krysse fingrene og håpe på en godkjennelse fra Husbankens side. Det siste er helt avgjørende for prosjektets fullføring.

Sykehjemsplasser og omsorgstjenester har også vært mye omtalt det siste året. Det gjelder særlig situasjonen på Grande med lange ventelister og bruk av sykehjemsplasser i våre nabo-kommuner. Tidligere i år var kommuneøkonomien i en meget

vanskelig stilling hvor det lot til å bli vesentlige underskudd på budsjettet. At dette ville påvirke omsorgstjenestene var svært sannsynlig. Det er derfor gledelig at en betydelig større skatteinnngang enn beregnet, sammen med økning i statlig overføring – har endret situasjonen totalt.

Rådmannen har derfor i sitt budsjettforslag for 2001 foreslått en økning på over 4 millioner kroner til helse- og omsorgsoppgaver. Dette innebærer at det største presset på Grande avtar og at man får midler til kjøp av flere sykehjemsplasser. Eldrerådet er selvfølgelig glade for at bedringen i kommuneøkonomien har gjort dette mulig. Samtidig vil vi påpeke at den permanente mangelen på sykehjemsplasser her i kommunen ikke har endret seg. Vi sier i vår uttalelse til saken, at det man i realiteten holder på med, må karakteriseres som «brann-slokning». Vi hevder videre at det er tvingende nødvendig å begynne planlegging av nye sykehjemsplasser omgående. Kanskje man kan etablere nye sykehjemsplasser i tilknytning til omsorgsboligene på Steinhus-tomta?

Ledelsen for Grande og omsorgstjenestene fortjener imidlertid full anerkjennelse og ros for det arbeid som er nedlagt for å finne utveier til å løse de mest påtrengende oppgavene.

Erling Kristiansen
leder Frogn elderråd

TEMA-REISER

– turer med innhold

I de siste årene har det skjedd en gradvis endring i folks ferievener. Mange ønsker seg mer opplevelse på ferieturene – ikke bare ligge på stranda og gå på grisevester med grilling og vin.

Star-Tour's Temareiser blir nå tidlig fulltegnet. Nylig var det stappfullt i Eldresenteret i Drøbak der vi fikk kåseri og bilder fra en av Erik og Reidar's sykkelturner i Frankrike.

I Fredrikstad har det dukket opp et nytt reisebyrå som kaller seg Temareiser med reiser i «musikkens, kunstens og litteraturens verden». Det spesielle med disse turene er at byrået henter inn kjente kunstnere og forfattere til å være reiseledere, gjerne slike som har skrevet bøker om kjente personer og landskaper.

Tomm Kristiansen med fersk bok fra Afrika leder turen som kalles: «De møttes i Afrika», som følger Stanley's leting etter Livingstone. Tordis Ørjasæter leder turen

i Sigrid Undset's fotspor i Roma. Karsten Alnæs, med sin rykende ferske bok om Barcelona, tar oss med rundt i denne populære og spennende byen. Selv var jeg heldig og fikk Alnæs som reiseleder i Lisboa sist høst. Alnæs er spesialist også på Portugal. I programmet het turen: Lisboa – poetenes by. Lisboa er en av Europas vakreste byer, bygd på 9 høydetrapp med bratte bakker, trange smug, den store elva Tejo flyter forbi mot havet. Herfra var det at Magelhan og Vasco da Gama reiste ut og "erobret" verden. Men Lisboa er også poetenes by, best kjent er lyrikeren Pessoa og romanforfatteren Saramago som nylig fikk Nobelprisen i litteratur.

Vi fikk hotell midt i sentrum, med gåavstand til to av Saramago's bøker: i øst ligger Alfama-høyden der først romerne bygde en borg, så araberne en festning og deretter portugiserne sin ridderborg.

Karsten Alnæs studerer menyen i en Alfama restaurant. Her har de god bacalao!

I Adamastorparken sitter gamlingene der fortsatt, som de gjorde det i «Det året da Ricardo Reis døde» – den boken Saramago fikk Nobelprisen for.

Dette er kulissene for Saramagos bok «Beleiringen av Lisboa» som forteller om maurernes fall i 1147.

15 min. gange i vest – du kan ta en antik klatretrekk halvveis opp – ligger Adamastor-høyden med en praktfull utsikt mot Tejo-elva. Hovedpersonen i Saramago's bok: «Det året da Ricardo Reis døde» besøkte denne plassen nesten daglig. Her leste han sin avis som han så overlot til to gamle kaller som hver morgen inntok en benk her. Dette var i 1935 da Salazar hadde tatt makten – og det var mye nød og elendighet i Portugal. Da gruppa vår ruslet inn på plassen en varm oktoberdag, satt fortsatt de to gamlingene der, men med ryggen mot Tejo og byen, med ansiktene mot folkelivet på plassen. Er det ikke slik på

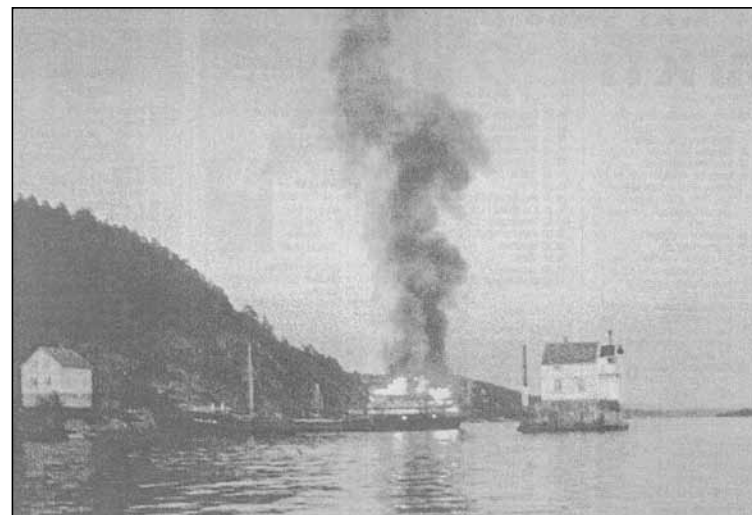
Grande også? Ryggen mot fjorden, ansiktet mot døra: Hvem kommer på besøk ...?

Det er innlysende at innholdet i en tur, opplevelsene, blir vesentlig rikere med en reiseleder som Karsten Alnæs. Han kan Portugal's historie og knytter den til gater og hus der vi vandrer. Selv er han forfatter og leder av Norsk Forfatterforening og derfor gir han oss den beste bakgrunn når vi vandrer i poetenes by. Men han vet også hvor de beste bacalao-restaurantene er, og en minnerik fado-kveld får vi også med oss.

Hva med en Tema-tur neste gang? Drømmen om Amerika sammen med Eva Bratholm, Det ukjente Toscana med Trond Berg Eriksen, Katalansk vårfest med Karsten Alnæs – osv. *Arne Nesje*

 	<p>FØLG MED I</p>
<p>Kom innom til en hyggelig prat om vårt fordelsprogram</p> <p>KARAT</p> <p>Vi har mulighetene, du har valget.</p> <p>Den norske Bank TELEFON 64 93 76 00</p>	<p>«Aktiviteten»</p> <p><i>Forretningen i Niels Carlsensgt. hvor pensjonister og trygdede selger sine vakre håndarbeider.</i></p> <p>Niels Carlsensgate – 1440 Drøbak</p>
<p>GRØNTHUSET DRØBAK FRUKT- OG GRØNTTORG</p> <p>PAVELSGÅRDEN – STORGT. 7 TLF. 64 93 02 88</p>	<p>REMA 1000</p> <p><i>Vinner kampen mot høye priser!</i></p> <p>HVERDAGER KL 09 – 20 LØRDAGER KL 09 – 18</p>
 <p>Torggaten 3 – 1440 Drøbak Telefon 64 93 00 84</p>	 <p>Broderi og garn – kunstige blomster m.m. Vi har det meste.....for de fleste!</p>

Digerud fyr

I 1969 oppsto en eksplosjonsartet brann i en båt og ror-
mannen snudde båten og kjørte på land. Mann-
skapet hoppet over bord og båten traff land ved en liten sanddyne. Bildet tok Jan Subdal med et enkelt amatør-kamera på 200 meters avstand. (Faksimile fra Amta)

På en bitte liten holme, eller rettere sagt skjær, like inntil Digerud-landet, ligger Digerud Fyrstasjon – for seg selv uten landfeste helt frem til 1950-årene. En grunn sandbanke skiller det fra fastlandet.

Her bodde fyrvokter Haugland med kone og tre barn. Han kom fra Utsira – den værharde øygruppen ute i Nordsjøen. Stor forskjell må det ha vært å komme til Digerudfyret. Men også her var man avhengig av båt for å komme til fastlandet selv om det ved Digerud bare dreiet seg om noen få meter. Ungene måtte ut i robåten når de skulle ta fatt på skoleveien.

Anna, den eldste datteren spilte piano – og piano ville hun ha ute på det lille fyret. Hun fikk det som hun ville. Sterke karer fikk det ombord i en stor robåt, og med mye tauverk og en heisanordning fikk de bakset det inn i fyrhuset.

Noen år senere ble det anlagt en liten

bro ut til fyret, og det var stor fremgang for fyrfolket.

Det var ikke bare bare å bo i det trange sundet. Dramatiske nærkollisjoner inntraff et par tre ganger. Før broen kom, rente en stor lastebåt – som var kommet ut av kurs – nesten fyret ned. Den gikk selvsagt på grunn og la seg helt inn til fyrhuset slik at mannskapet kunne titte rett inn i soveværelset.

I 1969 var det også høydramatikk som fotografiet og billedteksten viser. Men nå hadde familien på fyret fått nok og dro tilbake til Vestlandet – etter først å ha rodd pianoet tilbake til fastlandet.

Nå bygde Fyrvesenet et solid hus rett ved stranda, men her bor det ingen vokter og nå er fyret automatisert. Ingen spiller lenger piano og det er blitt stille på Digerud fyr. Det viser imidlertid fortsatt riktig kurs for de mange skip som passerer i det smale sundet mellom Digerud og Aspond.

Reidun

Våre gamle gravhauger

Gravhaug kalles en oppkastet haug av jord og steiner som ble anbragt som et minnesmerke over de døde. Skikken å reise slike minnesmerker holdt seg til oldtidens slutning i folkevandringsstiden. Det var jo på gårdene de hørte hjemme de som lå i gravhaugene og derfor finner vi dem der. En ble etterhvert oppmerksom på samlingen av gravrøyser liggende oppå høyderyggen. De er plassert tilsynelatende i utmark, men synlig for bebyggelsen.

Viktige endringer i gravskikken henger i regelen sammen med endringer i religionen. Det fortelles at folk trodde på en fortsettelse av livet. På tross av dette var det vanlig i Frogn med enkle graver.

Vi kan nevne morenen hvor det var lett tilgang på stein og i ettertid kan det funderes på at store steindynger kan forveksles?

De som er registrert i dag er fredet ved lov. Fra eldre jernalder før og etter Kr.f. (ell. før tidsregning) er det i Frogn flere steder funn av gravhauger eller gravrøyser. Det forteller litt om det levende livet og omfanget av bebyggelsen i Frogn på den tid. Og vi finner sterke bånd som binder gård og gravplass sammen.

Av funn som er registrert i Frogn, er det et stort felt i mittbygda, men enda større i sørbygda (se bind I i Frogn bygdebokverk. En kan undre seg over hvilke årsaker som har sin grunn i at det er så forskjellig.

Hittil har vi i Frogn 60 synlige gravrøyser fra jernalderen. De er ikke så lett å oppdage, i det de består av hauger av jord og stein, oftest små avgrenset med

steiner rundt kanten, liksom rammet inn graven og med en senkning i sentrum.

Ved Kjeppestad – under Ekeberg gård – ligger det en stor gravrøys med kjetting rundt, og et skilt som forteller at røysa går hele 2500 år tilbake.

På Mellom Hauer er det to store gravhauger, samme på Nordre Hauer. Disse gravhaugene har tilknytning til Hauer som en samlet gård. På Røis er det funnet spinnehjul.

Datidens mennesker hadde stor respekt for døden og gjennom gravhauger og røyser hedret de sine døde.

***

Ekeberg

Røis

Frogn U3A – hva er det?

U3A står for «Universitetet for den tredje alder». Det er en forening som har til formål å gi pensjonister anledning til å studere emner de er interessert i. Den skal være et forum for utveksling av kunnskaper og for menneskelig kontakt.

U3A hadde sitt utspring i Frankrike og England i 70-årene. Norge har 41 pensjonistuniversiteter/ akademier i dag, som hvert annet år arrangerer en Landskonferanse. I år ble den holdt på Lillestrøm og imponerte med tanke på både størrelse, gjennomføring og innhold av kunnskap og engasjement, hvor det sosiale ble tillagt stor viktighet.

Frogn U3A har møter en gang i måneden. Møtene holdes i Drøbak Hospitals koselige stuer. Det blir arrangert foredrag, forelesninger eller kåserier. Innholdet skal være over et tema som er opplysende, nyttig, historisk eller informerende for eksempel innenfor kunst, litteratur, reiseopplevelser eller innenfor medisin eller kosthold. Møtet skal også ha et sosialt innhold og det serveres kaffe og hjemmebakke kaker.

U3A har også kursvirksomhet på sitt program og det settes i gang språkkurs både høst og vår. Det blir dessuten arrangert to tematurer i året som skal gi opplevelse på en annen måte og i andre omgivelser.

Foreningen arbeider med planer om å opprette studiegrupper på 5-6 medlemmer/ personer som samles for å fordype seg i samme emne, det være seg kunst, litteratur, historie eller annet. Intensjonen i U3A er å samle mennesker med samme interesse for en felles

1. rad fra venstre: Inger Rønningen, Jorunn Kolbjørnsrud, Inge Skrinde 2. rad fra venstre: Reidun Wendel, Asgjerd Wærnhus, Kåre Solaas

utvikling. Gjennom et langt liv har vi alle noe å tilføre hverandre.

Arrangementene og møtene forberedes av styret i Frogn U3A som dette året har bestått av leder Jorunn Kolbjørnsrud, nestleder Kåre Solaas, sekretær Reidun Wendel, kasserer Asgjerd Wærnhus, styremedlem Inger Rønningen og varamedlem Inge Skrinde. Frogn U3A ønsker alle interesserte over 60 år velkommen til å bli medlem! Ring Reidun Wendel tlf. 64933123 eller Asgjerd Wærnhus tlf. 64909119.

Godt nytt fra Eldresenteret

Åpningstid på kontoret

For at vi skal klare å ivareta oppgavene innenfor arbeidstiden, er kontorets åpningstid nå forandret. Henvendelser utover denne tiden kan ikke forventes å bli besvart.

Hår - og fotpleie

Det er ønskelig at alle timebestillinger blir gjort i deres åpningstid.

Turer, konserter og teater

Påmeldingene skjer etter at Eldresenteret har annonsert på onsdager i Akershus Amtstidene under Frogn kommune Informerer. Betalings- og påmeldingsfristene må overholdes. Når fristene er gått ut, har Eldresenteret intet ansvar hvis man likevel ikke vil eller kan delta.

Ubetalte billetter vil kunne bli solgt til andre når fristen er utgått.

Eldresenteret har ikke noe budsjett vi kan belaste overskuddsbilletter på, vi har heller ingen mulighet til å legge ut for ubetalte billetter. Det er også ønskelig at påmelding og betaling skjer samtidig – fortrinnsvis på tirsdager for da har vi hjelp på kontoret.

Parkering

Parkering i gården til Eldresenteret bør ikke skje. Hvis man må parkere der for en kortere tid må man også passe på at man *ikke er til hinder for drosjer og eventuelt utrykningsbiler.*

Juleprogrammet for Eldresenteret er nå klart. Dere finner det på kommoden i gangen og her i Pensjonist-nytt på side 19.

Alle tilbud og åpningstider står på baksiden av Pensjonist-nytt.

«Det gjelder å få andre til å betale for seg»

Ville det ikke være fint hvis vi betaler faste regninger for deg til rett tid, samtidig som du har kontroll over utbetalingene?

Med AvtaleGiro er det nettopp det som skjer. I god tid før forfall sender vi deg forhåndsmelding om hvem du skal betale til, når du skal betale og hva det gjelder. Du kan bruke Kontofonen hvis du vil utsette betalingen av en bestemt regning. Oversikt over alle betalte regninger står på kontoutskriften din hver måned. Den gjelder som kvittering.

Stikk innom og spør oss om AvtaleGiro. Vi hjelper deg i gang, så du kan glemme de faste regningene dine.

AvtaleGiro

Sparebanken
NOR

Våre nye foterapeut

Marianne Berger begynte hos oss 26. september. Hun er 34 år, gift og har to barn. Hun er dansk, men har bodd i Norge siden 1983. I 1986 tok hun foterapi utdanning, og i 1989 utdannet hun seg til hjelpepleier. Hun kom til Drøbak fra Oslo i 1994. Frem til 1997 hadde hun en kombinert stilling som hjelpepleier/foterapeut ved et sykehjem. De siste tre årene har hun jobbet med psykisk utviklingshemmede her i kommunen. Nå er vi så heldige å ha henne her på Eldresenteret. Vi ønsker henne hjertelig velkommen og LYKKE TIL!

Bli med på pensjonisttur våren 2001

28.-31. mai 2001 flyr vi til Ålesund, tar Hurtigruta Geiranger – Molde, busstur Atlanterhavsveien til Kristiansund og flyr hjem igjen.

Opplevelsesreise til Jugend-byen Ålesund. En hel dag på det nyeste hurtigruteskipet Nordnorge til en av Norges største turistattraksjoner – Geirangerfjorden. Molde – roses by – med utflukter m.m.

Guidet busstur gjennom Nordmørets øyrike, Atlanterhavsveien, fiskeværet Bud, Håholmen m.m og et kort besøk i Kristiansund. Hjemreise med fly.

Topp hoteller, frokost og middag alle dager og et bugnende lunsjbord på Hurtigruta.

Pris pr person:

**I dobbelt rom kr 4.900
Tillegg for enkeltrom kr 600,-**

Forbehold om eventuelt pristillegg pga merverdiavgift på hotell-reiser (avgjøres ved behandlingen av Statsbudsjettet).

Program for turen er utlagt på Eldresenteret.

**Bindende påmelding snarest til:
Lillian Jensen, telefon 64 93 07 36**

Depositum kr 500,-. Resten innbetales innen en måned før avreise.

Arrangør Turkomiteen Drøbak/Frogn pensjonistforening.

Skal du bli fin på håret Nyttårsaften?

Frisørsalongen på Eldresenteret holder åpent
fredag 29. desember kl. 09.00-14.00

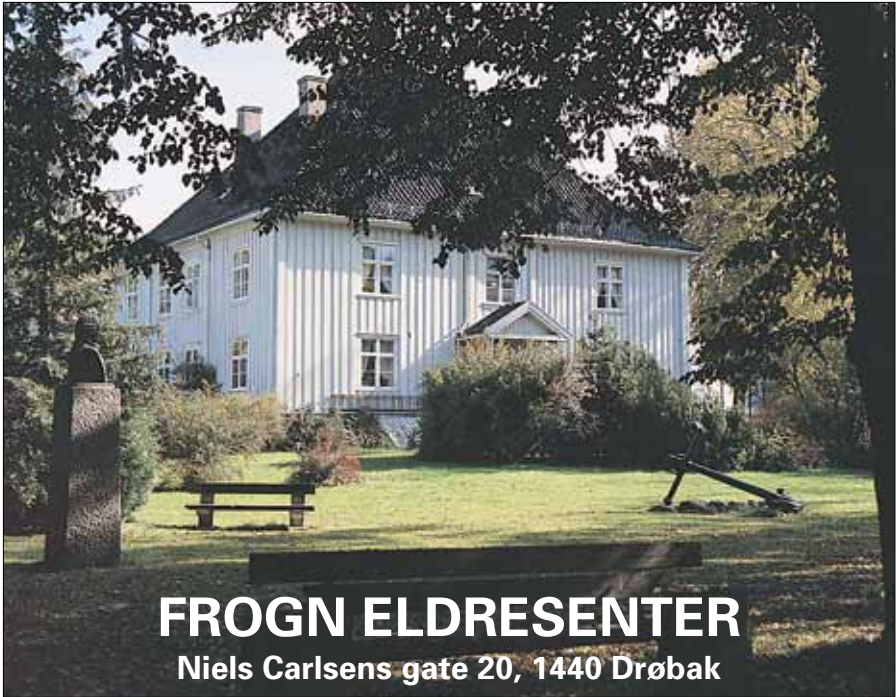

Returpostadresse:

Frogn Eldresenter

Postboks 328

1441 Drøbak

FROGN ELDTRESENER

Niels Carlsens gate 20, 1440 Drøbak

Hårpleie: Tirsdag, onsdag, torsdag og fredag kl. 09.00 – 14.00

Fotpleie: Tirsdag, onsdag og torsdag kl. 08.30 – 15.00

Advokathjelp: Etter avtale

Retting av tøy: Onsdag kl. 10.00 – 13.00

Arbeidsstue: Mandag, tirsdag, onsdag og fredag kl. 10.00 – 14.00

Kafeteria: Man., tirs., ons., fre. 09.30 – 13.30, lørd. 09.30 – 13.00

Middag: Hver onsdag og fredag mellom kl. 12.00 – 13.00

Bridge: Hver tirsdag, begynner kl. 10.00

Transporttjeneste: Onsdag: Påmelding i Eldresenteret

Tur en dag i måneden: Annonseres spesielt

Kursvirksomhet, teater og konserter: Annonseres spesielt

Veiledning i bruk og stell av høreapparater. 1. mandag i måneden

Hobbysenteret i Kirkegaten: kl. 08.30 – 12.30

Tiltakene tilbys alle pensjonister og uføretrygdede i Frogn. Ring **64 93 24 31**

eller kom innom Eldresenteret. Kontortid: Man-fre 09.00-14.30. Torsdag stengt,